

Uitkomsten Maptionnaire Het Hogeland

HOE KIJKEN INWONERS NAAR WONEN EN LEEFBAARHEID IN DE GEMEENTE?

November 2020 | Maurits Paauwe, Rixt Bijker

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Wonen en leefbaarheid	5
3. Duurzaamheid	15
4. Antwoorden op de kaart	23
5. Bijlage	36

INLEIDING

ACHTERGROND EN RESPONS

Kort voor de zomer van 2020 vroegen we aan inwoners van gemeente Het Hogeland om antwoord te geven op een reeks vragen over de toekomst van het wonen in de gemeente. We vroegen hen om advies op verschillende onderwerpen die te maken hebben met wonen en leefbaarheid. Ook vroegen wij hen op welke plekken in de gemeente zij trots zijn, waar iets nodig is en waar kansen liggen.

De vragenlijst was toegankelijk via de website van de gemeente. Inwoners zijn uitgenodigd om deel te nemen in berichtgeving in lokale media en via sociale media. Ook zijn uitnodigingen verstuurd naar de dorpsbelangenverenigingen, met het verzoek dorpsgenoten op de vragenlijst te wijzen.

In dit rapport beschrijven we de uitkomsten. Omdat we geen steekproef uit de inwoners van de gemeente hebben getrokken kunnen we geen statistisch betrouwbare uitspraken doen. Dat was ook niet het doel. We wilden letterlijk en figuurlijk in kaart brengen wat er in de dorpen leeft. Om dat een plek te kunnen geven in de nieuwe Woonvisie van de gemeente, maar vooral als basis voor

vervolggesprekken met inwoners over deze onderwerpen. Daarnaast kunnen de dorpscoördinatoren de precieze uitkomsten van deze enquête delen met belanghebbenden zoals dorpsvertegenwoordigers. Dat kan helpen bij het maken van lokale plannen.

De enquête is in totaal door 571 inwoners van de gemeente ingevuld. De woonplaatsen van de inwoners die hebben deelgenomen zijn op twee manieren onderverdeeld:

- 1. Op basis van gebied;** het noordelijke deel van de gemeente nabij het Wad, en het zuidelijke deel van de gemeente nabij de stad.
- 2. Op basis van woonmilieu;** er worden drie woonmilieus onderscheiden. Dit zijn regionaal centrum, centrumdorp en woondorp. Winsum, Bedum en Uithuizen zijn wat we noemen regionale centra, met een regionale functie en een uitgebreid aanbod aan dagelijkse en niet-dagelijkse voorzieningen. Centrumdorpen zijn dorpen met een volledig pakket aan dagelijkse voorzieningen, zoals een basisschool, supermarkt en huisarts. Woondorpen zijn dorpen met weinig

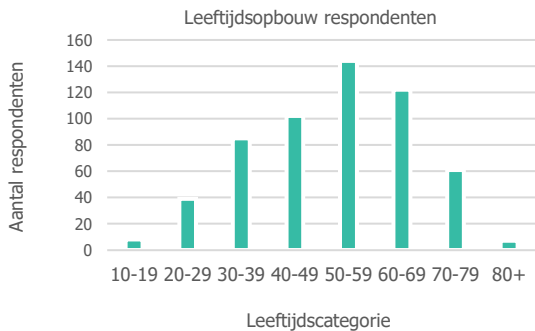
Door deze twee indelingen te combineren kunnen inwoners voor de uitkomsten bij sommige vragen verdeeld worden over in totaal zes groepen. Het valt op dat een groot aantal deelnemende inwoners woonachtig is in de woondorpen in het noordelijke deel van de gemeente. Ongeveer 40% van alle respons is afkomstig van inwoners uit dit woonmilieu. Daarnaast levert Bedum, als grootste plaats in de gemeente, ook het grootste aantal respondenten voor de enquête.

WOONMILIEU & GEBIED	AANTAL RESPONDENTEN
Woondorp & zuidelijk deel	62
Centrumdorp & zuidelijk deel	16
Regionaal centrum & zuidelijk deel	140
Woondorp & noordelijk deel	211
Centrumdorp & noordelijk deel	95
Regionaal centrum & noordelijk deel	47
Totaal	571

INLEIDING

ACHTERGROND EN RESPONS

De respons op de enquête blijkt langzaam af te nemen naarmate de vragenlijst vordert. Van de 571 respondenten die zijn begonnen met het invullen van de vragenlijst is het aantal afgenomen tot 334 respondenten bij de vragen over duurzaamheid, en tot 315 bij de vragen over de diensten van de gemeente. Gezien de lengte van de vragenlijst is dit nog steeds een goede respons. De categorie 50-59 jaar vormt de grootste groep respondenten. Informatie over de respons uitgesplitst per dorp, is te vinden in de bijlage.

WONEN EN LEEFBAARHEID

PRETTIG WONEN

IN BUURT EN EIGEN WONING

Prettig wonen in de buurt

Het overgrote deel van de deelnemende inwoners geeft aan prettig te wonen in de eigen buurt of dorp. Over het algemeen worden hiervoor vier redenen genoemd: een rustige woonomgeving; het prettige contact met burens en dorpsgenoten; de aanwezigheid van voorzieningen; en ruimte, groen en natuur. Het valt op dat vooral inwoners van de woondorpen aangeven de rust, het groen en de onderlinge sociale samenhang te waarderen. De aanwezigheid van voldoende basisvoorzieningen wordt voornamelijk genoemd in de regionale centra van de gemeente: Bedum, Uithuizen en Winsum.

Prettig wonen in de buurt: ruimte voor verbetering

Een kleine groep inwoners geeft aan het wonen als minder prettig te ervaren. Maar ook inwoners die over het algemeen tevreden zijn noemen punten die verbeterd zouden kunnen worden. De antwoorden kunnen tot vier hoofdpunten worden samengevat.

1. Verkeersoverlast

Inwoners geven aan dat verkeer te hard rijdt over de lokale wegen en dat dit gevaarlijke situaties kan opleveren. Ook in de

dorpskernen houdt doorgaand verkeer geen rekening met de maximale snelheid. Daarnaast ervaren enkele respondenten overlast van zwaar verkeer dat door de dorpen rijdt. Het gaat hier om vrachtverkeer en trekkers die vaak sluiproutes door de dorpen nemen. Het punt van verkeersoverlast komt meer naar voren in het noordelijke deel van de gemeente.

2. Achterstallig onderhoud openbare ruimte.

Inwoners noemen hier bijvoorbeeld het bijhouden van openbaar groen, het onkruidvrij houden van trottoirs en de aanpak van zwerfafval. Dit probleem wordt verspreid over de hele gemeente genoemd.

3. Overlast

Een aantal inwoners geeft aan overlast te ervaren van medebuurtbewoners en in sommige gevallen hangjongeren. Het gaat hier om gevallen van geluidsoverlast of verloedering van de woning of tuin.

4. Gemis van voorzieningen.

Enkele inwoners van met name de woondorpen in het noordelijke deel van de gemeente geven aan dat ze voorzieningen zien

verdwijnen of helemaal missen. Vooral het gemis aan winkels wordt hier genoemd.

Prettig wonen in de eigen woning

De meerderheid van de inwoners geeft aan dat de eigen woning aan hun woonwensen voldoet. De anderen noemen naast algemene verbeteringen aan de woning drie punten die ze graag zouden willen verbeteren. Het gaat ten eerste om het verduurzamen van de woning. Aanpassingen die hier worden genoemd zijn het plaatsen van zonnepanelen, het beter isoleren van de woning of het overstappen op een warmtepomp. Ten tweede noemen een aantal inwoners dat aardbevingsschade aan hun woning moet worden hersteld. Dit antwoord werd voornamelijk genoemd in het noordelijke deel van de gemeente. Ten slotte noemt een aantal oudere inwoners dat ze de woning graag levensloopbestendig zouden willen maken, door middel van aanpassingen zoals een traplift of gelijkvloers wonen.

ADVIES AAN GEMEENTE: KOOPWONINGEN

WAT IS NODIG IN UW DORP?

Advies aan gemeente over koopwoningen

We vroegen de inwoners om advies over wat er zou moeten gebeuren met de koopwoningen in hun dorp. We stelden eerst een vraag waarbij meerdere antwoorden gegeven konden worden. De resultaten daarvan staan weergegeven in de figuur rechts. Daarna vroegen we welk punt volgens de inwoners het belangrijkste is om nu eerst aan te pakken. We vatten de uitkomsten hier samen per type dorp.

Regionale centra

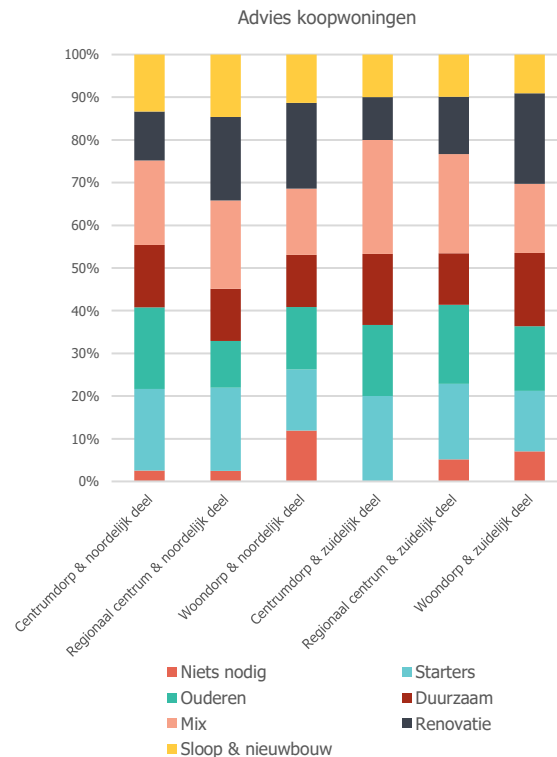
In de regionale centra lopen de wensen van inwoners uiteen. Voor Bedum geldt dat men vooral behoefte heeft aan betaalbare woningen voor starters en, opvallend vaak genoemd, senioren. Inwoners van Bedum geven zeer vaak aan dat er nieuwbouw nodig is, zowel voor vraag uit het dorp als van buiten. In Uithuizen ligt de focus meer op het verbeteren van de bestaande wijken, bijvoorbeeld door renovatie en verduurzaming. Nieuwbouw wordt hier minder vaak genoemd. Voor Winsum zien we een mix van behoefte, waarbij nieuwbouw en renovatie en behoud van karakteristieke panden beide worden genoemd.

Centrumdorpen

In de centrumdorpen roepen inwoners op nieuwbouw mogelijk te maken. Zij geven opvallend vaak aan dat zij duurzaamheid en betaalbaarheid van koopwoningen in hun dorpen belangrijk vinden. Als doelgroep voor de nieuwbouw noemen zij, vaker dan in de regionale centra, de eigen jeugd en ouderen uit het dorp.

Woondorpen

Inwoners van de woondorpen in Het Hogeland geven vaker aan dat zij noodzaak zien voor renovatie of sloop-nieuwbouw. Daarnaast zien ook zij kansen voor nieuwbouw, hoewel dit per dorp verschilt. In vrijwel alle gevallen gaat het om beperkte nieuwbouw om doorstroming in het dorp op gang te brengen voor de eigen inwoners. Veel genoemde groepen hierbij zijn ouderen, waarvoor dorpsgenoten weinig tot geen geschikte, levensloopbestendige woningen beschikbaar zien. Ook jongeren worden vaak genoemd: voor hen zijn er weinig mogelijkheden om een woning te kopen volgens inwoners. Overigens is er ook een groep inwoners die aangeeft juist geen nieuwbouw te willen. Zij willen aandacht voor het verbeteren van de leefbaarheid en behoud van groen in het dorp.

ADVIES AAN GEMEENTE: HUURWONINGEN

WAT IS NODIG IN UW DORP?

Advies aan gemeente over huurwoningen

We vroegen de inwoners ook om advies over wat er zou moeten gebeuren met de huurwoningen in hun dorp. We stelden ook hier eerst een vraag waarbij meerdere antwoorden gegeven konden worden. De resultaten daarvan staan weergegeven in de figuur rechts. Daarna vroegen we welk punt volgens de inwoners het belangrijkste is om nu eerst aan te pakken. We vatten de uitkomsten samen per type dorp.

Regionale centra

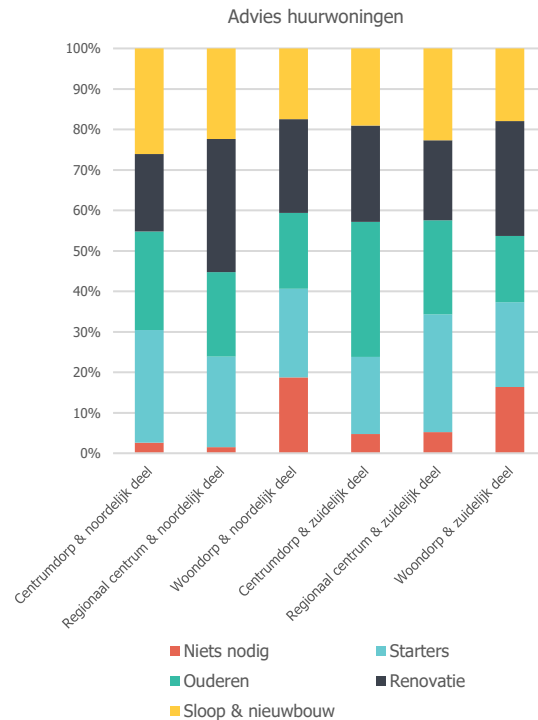
De inwoners geven over het algemeen aan dat de sociale huurwoningen in hun dorpen aandacht verdienen qua onderhoud en duurzaamheid. In Winsum is dit het belangrijkste onderwerp. In Bedum, en in mindere mate in Uithuizen, komt ook het toevoegen van sociale huurwoningen aan de orde. In Uithuizen gaat het dan vooral om het toevoegen van levensloopbestendige woningen; in Bedum ligt er meer focus op een mix tussen eengezinswoningen en levensloopbestendige woningen.

Centrumdorpen

In de centrumdorpen geven inwoners vergelijkbare antwoorden als in de regionale centra. Er ligt een iets grotere nadruk op sloop-nieuwbouw, naast renovatie, en zij geven vaker betaalbaarheid aan als één van de voorwaarden bij nieuwbouw voor senioren en, in mindere mate, starters.

Woondorpen

In de woondorpen geven inwoners aan dat zij bestaande sociale huurwoningen graag gerenoveerd en verduurzaamd zien worden. Ook het vervangen van gedateerde woningen zien inwoners als optie om het aanbod passend te houden. Een aantal dorpen zien het aanbod graag uitgebreid worden. In veel gevallen wensen zij meer levensloopbestendige sociale huurwoningen, maar ook woningen voor starters worden genoemd.

ADVIES AAN GEMEENTE: LEEFBAARHEID

HET VERBETEREN VAN DE LEEFBAARHEID IN UW DORP

Verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente

We vroegen de inwoners om advies hoe de leefbaarheid van hun dorp verder verbeterd zou kunnen worden. In de antwoorden komen vooral vier onderwerpen naar voren.

Veilig verkeer

In de gehele gemeente geven bewoners aan dat de verkeerssituatie verbeterd moet worden. In de meeste gevallen is er sprake van te hard rijdend verkeer, wat gevaarlijke situaties kan opleveren. Bewoners van de woondorpen geven vaak aan dat de maximumsnelheid van 30 km/h in de dorpskernen beter gerespecteerd moet worden. Ook hebben ze last van zwaar werkverkeer dat door de dorpen rijdt. De dorpen moeten minder auto-gericht worden. Dit kan volgens inwoners wellicht afgedwongen worden met ingrepen zoals eenrichtingsverkeer, verkeersdrempels of bloembakken op de weg. Daarnaast willen enkele bewoners dat er veilige fietsroutes worden gecreëerd, vooral voor schoolgaande kinderen.

Toegang tot het landelijke gebied verbeteren

Bewoners van de woondorpen geven aan dat er soms slechte toegang is tot het groen in de buurt. Bewoners van de woondorpen zijn omringd door groen, maar ze missen wandelpaden of ruiterspaden door dit groen.

Beter onderhoud plegen

Bewoners geven aan dat beter onderhoud van de openbare ruimte gewenst is. Openbaar groen, maar ook speeltuinen en trottoirs moeten beter onderhouden worden. Dit is belangrijk om verpaupering van de dorpen te voorkomen.

Ontmoetingsplekken creëren

Vooral in de woondorpen en de kleinere centrumdorpen is behoefte aan plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Ouderen noemen vaak de behoefte aan een ontmoetingsplek in het dorp zoals een dorps huis of een bibliotheek. Er moet aandacht blijven voor het verenigingsleven in de dorpen. Deze behoefte werd vooral in de woondorpen uitgesproken. Indien een dorps huis

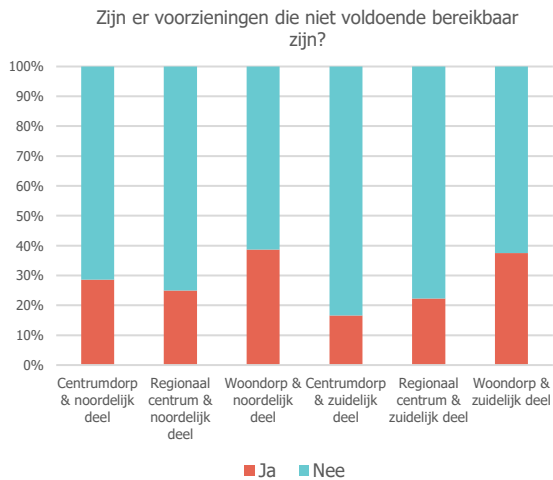
of een school dreigt te verdwijnen geven inwoners aan dat de ontmoetingsfunctie in het dorp behouden moet blijven. Daarnaast geven veel inwoners aan dat er behoefte is aan een speeltuin voor kinderen, vooral in de centrumdorpen en woondorpen. Ten slotte geven respondenten aan dat er meer te doen moet zijn voor jongeren. Voor deze groep is er vaak weinig te doen in de dorpen, wat kan leiden tot overlast.

VOORZIENINGEN

BEREIKBAARHEID VAN VOORZIENINGEN DIE VOOR U BELANGRIJK ZIJN

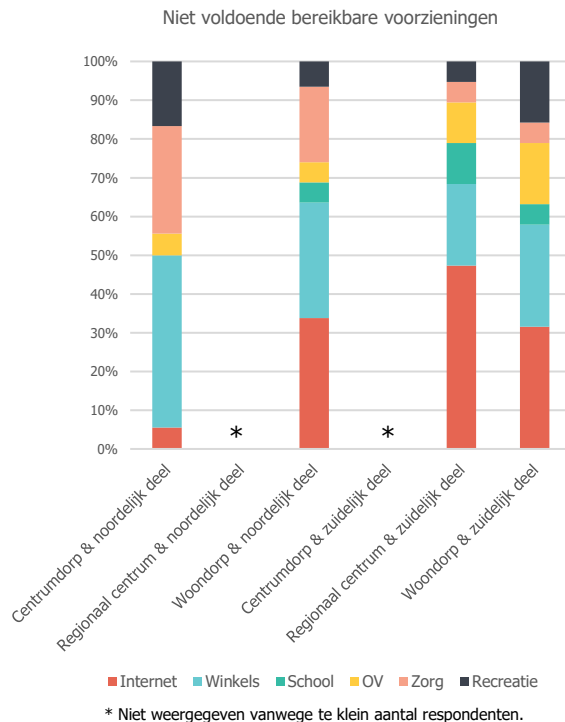
Zorgen voor betere bereikbaarheid van internet en zorg

Een kwart van de inwoners van Het Hogeland geeft aan dat voor hun belangrijke voorzieningen op dit moment onvoldoende bereikbaar zijn. Het valt op dat inwoners in de woondorpen van de gemeente vaker aangeven dat voorzieningen onvoldoende bereikbaar zijn dan in de andere dorpen.

In de meeste gevallen geven inwoners aan dat zij behoefte hebben aan een snellere internetverbinding, zowel glasvezel als 4G worden gemist. Dit geldt voor kleine dorpen en buurtschappen, maar ook inwoners van regionale centra geven dit aan. Daarnaast wordt de bereikbaarheid van eerstelijns zorgvoorzieningen als onvoldoende gezien. Vooral in de avonden en weekenden is de reistijd naar huisarts en spoeddienst voor inwoners in met name de kleine dorpen in het noordoosten groot en zijn OV verbindingen niet beschikbaar.

In minder mate noemen inwoners ook het algemene winkelaanbod. Het zijn vooral inwoners van de kleinere centrumdorpen of grote woondorpen die deze wens aangeven. Zij zien de weinige winkels die er zijn verdwijnen en zouden dit graag anders zien. Ten slotte missen enkele bewoners recreatievoorzieningen in de nabijheid. Hier gaat het bijvoorbeeld om ontmoetingsplekken zoals sportvoorzieningen of een dorpsshuis.

VOORZIENINGEN

BEREIKBAARHEID VAN VOORZIENINGEN DIE VOOR U BELANGRIJK ZIJN

Hoe kan dit verbeterd worden?

We vroegen ook om ideeën hoe de gemeente dit zou kunnen verbeteren. Voor sneller internet wordt samenwerking zoeken met providers genoemd, om de aanleg van glasvezelkabels te realiseren. Onderzoek als gemeente met hen wat ervoor nodig is om dat te realiseren. Voor het openbaar vervoer worden een flexibele vorm of een buurtbus als opties genoemd. Voor andere voorzieningen wordt het ondersteunen van ondernemers bij het starten van een onderneming genoemd en het ondersteunen van lokale supermarkten. Ook een rijdende winkel wordt als optie gezien. Met subsidies kan de zorg misschien meer teruggebracht worden in de dorpen.

IDEEËN VOOR UW DORP

EXPERIMENTEREN

Experimenteren in de gemeente

We hebben inwoners gevraagd met welke ideeën ze graag voor hun dorp zouden willen experimenteren. Met daarbij ook de vraag of ze bij het realiseren ook een rol voor de gemeente zien.

Ongeveer een derde van de inwoners die deelnam aan de vragenlijst heeft een idee aangegeven, wat laat zien dat er onder de inwoners veel ideeën leven voor hun dorpen. We hebben de antwoorden hier samengevat in vier thema's.

Zelf aan de slag met duurzaamheid

Het valt bij de antwoorden op dat de inwoners zelf graag aan de slag willen met verbeteringen in de gemeente. Inwoners van Warffum en Winsum riepen onder andere op om sterker in te zetten op verduurzaming via dorpscoöperaties. De gemeente kan deze coöperaties ondersteunen. Via zo'n coöperatie kunnen duurzame ideeën die leven in een dorp tot stand worden gebracht, zoals het aanleggen van groene daken, het neerleggen van zonnepanelen, het als dorp adopteren van een windturbine, het lokaal opslaan van regenwater in de wijk, verbeterde

afvalscheiding of het realiseren van gedeelde elektrische auto's in het dorp. Daarnaast kan gewerkt worden met door de gemeente gesteunde proeftuinen, bijvoorbeeld om een wijk aardgasvrij te maken.

Daarnaast blijkt duidelijk dat de inwoners begaan zijn met de kwaliteit van hun eigen leefomgeving. Zo worden zorgen geuit over de groei van grote landbouwbedrijven in de regio. Daarnaast hebben veel inwoners een duidelijke mening over de industrie in de Eemshaven. Een voorstel is om van de Eemshaven een grote *energy hub* te maken, waarbij ook wordt gekeken naar de mogelijkheden van waterstofcentrales.

Bescherming van de voorzieningen

Daarnaast roepen inwoners van vooral de grotere woondorpen en de kleinere centrumdorpen op om het voortbestaan van de voorzieningen in het eigen dorp te beschermen. De gemeente kan verschillende voorzieningen clusteren tot bijvoorbeeld zorgcentra of educatiecentra om zo het voortbestaan van deze voorzieningen

te garanderen. Een greep uit de lijst van genoemde voorzieningen die beschermd zouden moeten worden geeft een diverse groep aan voorzieningen weer: het zwembad in Winsum, de school en dorpswinkel in Sauwerd, de ijsbaan in Bedum, het hertenkamp in Eenrum, dorpscafé Wongema in Hornhuizen, voetbalclub KRC in Kantens, het zeehondencentrum in Pieterburen en het openstellen van het Berlagehuis in Usquert. Vaak kunnen zulke voorzieningen nog overeind gehouden worden met inzet van de inwoners zelf, maar het is belangrijk dat de gemeente hierbij dan een faciliterende rol, speelt te geven de inwoners aan.

Daarnaast vinden sommige inwoners dat de gemeente meer moet doen om ondernemers van buiten de regio te helpen om te verhuizen naar leegstaand vastgoed in de gemeente. In enkele dorpen ervaren inwoners leegloop en zijn voorzieningen verdwenen. Leegstaande locaties waar inwoners zich zorgen over maken zijn bijvoorbeeld de Blink in Uithuizen, het centrum van Eenrum en Warffum en het winkelcentrum van Leens.

IDEEËN VOOR UW DORP

EXPERIMENTEREN

Bij elkaar brengen van bewoners

Het bij elkaar brengen van inwoners blijft een belangrijk thema in de gemeente. Het is belangrijk om voor genoeg sociale ontmoetingsplekken te zorgen voor inwoners.

Ontmoetingsplaatsen voor jongeren helpen om deze groep van de straat te houden. Een veiliger verkeerssituatie en meer speeltuinen zorgen voor kindvriendelijke dorpen. Ouderen geven aan behoefte te hebben aan een dorps huis, café of bibliotheek waar ze in contact kunnen komen met anderen. Andere ideeën om mensen bij elkaar te brengen in de gemeente zijn verder een gemeenschappelijke moestuin en het creëren van woonhoven voor ouderen waar zij in gemeenschap kunnen wonen. Hierbij valt te denken aan een soort 'Knarrenhof' of meergeneratie-wonen.

Verbeterde infrastructuur

Ten slotte gaven inwoners aan zelf te willen meedenken over de infrastructuur in hun gemeente in zogenaamde verkeersgroepen. Het gaat dan ook om het realiseren van meer recreatieve wandel- en ruiterroutes in de gemeente. Deze laatste behoefte speelt

vooral in de woondorpen. Meerdere bewoners gaven aan omringd te zijn door kwalitatief hoogwaardig groen, maar dat er maar weinig wandelpaden zijn om dit groen te betreden. Infrastructuur die ook verbeterd moet worden is de internetverbinding in de gemeente. Vooral in het noordelijke deel van de gemeente noemen inwoners de behoefte om te worden aangesloten op snel internet via glasvezelkabels.

SAMENLEVEN IN BUURTEN EN DORPEN

UW ADVIES AAN DE GEMEENTE

Vraag ouderen naar hun woon-zorg behoeften

We vroegen de inwoners hoe we er met elkaar voor kunnen zorgen dat de groeiende groep ouderen op een goede manier oud kan worden in hun woning en zich kan blijven redden. Inwoners geven aan dat maatwerk belangrijk is om ouderen prettig thuis te laten blijven wonen. Daarom zou de gemeente moeten beginnen met onderzoeken welke woon- en zorgwensen oudere inwoners in Het Hogeland hebben. Dit vraagt om een actieve aanpak waarbij ouderen bevroegd worden over hun wensen en voorgelicht worden over mogelijkheden om het huis aan te passen.

Inwoners zien twee richtingen voor het verbeteren van langer thuis wonen. De ene groep denkt dat goede voorlichting en ondersteuning van de ouderen voldoende is, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies, aanpassing van regelgeving en een goed netwerk van voorzieningen en OV. De tweede groep geeft aan dat het nieuwbouwen van geschikte woningen noodzakelijk is in de gemeente. Het meeste genoemde voorbeeld hierbij is het creëren van beschutte woonconcepten in hofjesvorm. In dit soort

woonvormen kunnen ouderen beschermd samenwonen. Ook worden meergeneratie- en kangoeroewoningen als mogelijkheid genoemd.

Sociale, draagkrachtige buurten in Het Hogeland

Door landelijke regels komen in buurten met veel sociale huurwoningen steeds meer mensen samen met een bijzondere achtergrond. Zoals statushouders, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke zorgvraag, ex-gedetineerden, arbeidsmigranten. Dit kan soms tot problemen leiden. We vroegen de inwoners of ze dit herkennen in hun dorp of buurt en welk advies ze de gemeente zouden geven over prettig samenleven in deze buurten. Het grootste deel van de inwoners herkent geen structurele sociale problematiek als gevolg van het huisvesten van bijzondere doelgroepen in hun buurt en dorp. Ervaringen van overlast lijken iets vaker in Eenrum, Kloosterburen, Uithuizen, Warffum en Bedum voor te komen. Inwoners zien oplossingen langs twee lijnen.

Ten eerste door goede handhaving en communicatie tussen bewoners, buurt en (wijk)agenten en dorpscoördinatoren. Bijvoorbeeld door bewoners te informeren als specifieke groepen ergens gehuisvest worden. Ook het instellen van een aanspreekpunt voor bewoners in geval van problemen wordt genoemd.

Ten tweede door activiteiten te organiseren die meer verbinding en begrip tot stand brengen tussen de verschillende inwoners van het dorp. Nieuwkomers in de dorpen kunnen gekoppeld worden aan maatjes in het dorp. Deze groepen mee laten werken aan klussen in het dorp kan ook verbindend werken. Een dorpshuis zou een belangrijke rol kunnen vervullen om verschillende groepen in een dorp te mixen. Ten slotte wordt het project 'Colorful Hogeland' meerdere malen genoemd als een goed voorbeeld.

DUURZAAMHEID

DUURZAAMHEID

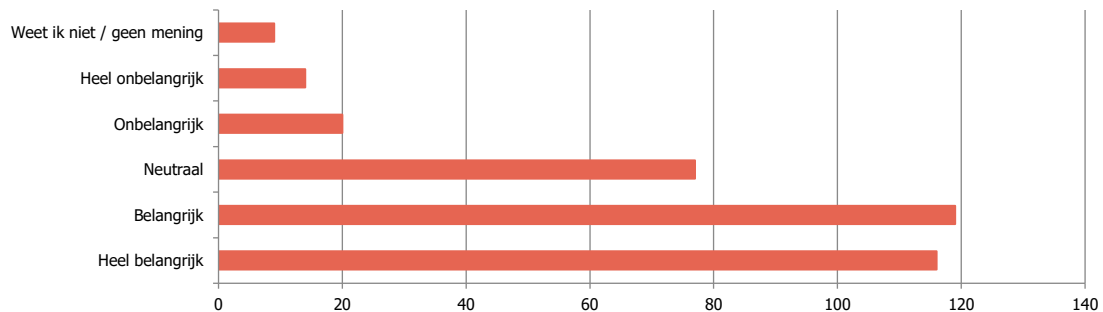
HET BELANG VAN DE ENERGIETRANSITIE

Bewoners zijn al met verduurzaming bezig

Over het algemeen blijkt dat een meerderheid van de bewoners van de gemeente de energietransitie belangrijk vindt. Een duidelijke meerderheid van de bewoners heeft aangegeven de energietransitie '(heer) belangrijk' te vinden. Er zijn geen verschillen te zien in dit beeld voor verschillende delen van de gemeente.

Op de vraag of bewoners al bezig zijn met duurzaamheid zijn veel verschillende antwoorden gegeven. Het valt op hoeveel respondenten al een zonnepaneel of zonnecollector op hun dak hebben. Daarnaast blijkt dat veel bewoners zich hebben ingespannen om hun huis extra te isoleren, bijvoorbeeld met dak- of spouwmuurisolatie of met HR++(+)-glas.

Hoe belangrijk vindt u deze energietransitie?

DUURZAAMHEID

EEN HAALBARE EN BETAALBARE ENERGIETRANSITIE

Een energietransitie waarin iedereen meedoet

We vroegen de inwoners om advies hoe de gemeente ervoor kan zorgen dat de energietransitie haalbaar en betaalbaar is. De inwoners zien daarvoor de volgende kansen:

1. Financiële ondersteuning; inwoners geven aan dat er allerlei vormen van subsidies, vergoedingen en leningen nodig zijn om de betaalbaarheid te garanderen. Een veelgenoemde suggestie is om deze financiële ondersteuning inkomensafhankelijk te maken.
2. Voorlichting; inwoners willen meer informatie over de mogelijkheden, ook voor specifieke woningtypen.
3. Samenwerking; inwoners zien kansen voor samenwerkingen om gezamenlijk energie in te kopen of op te wekken. Bijvoorbeeld door het opzetten van een energiecoöperatie. De gemeente moet hierin de initiatieven van haar inwoners volgen en faciliteren.
4. Landelijk regelen; een groep inwoners geeft aan dat zij niet van de gemeente verwachten dat zij dergelijke maatregelen en financiering voor elkaar krijgt. Zij zien dit als een landelijk probleem en vragen de gemeente met het Rijk of zelfs op Europees niveau in gesprek te gaan.

DUURZAAMHEID

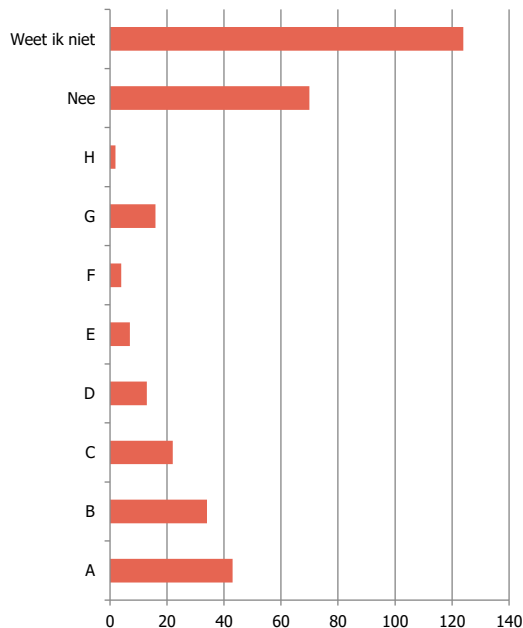
VERDUURZAMING WONINGEN

Een deel van de woningen is verduurzaamd: nog stappen te zetten

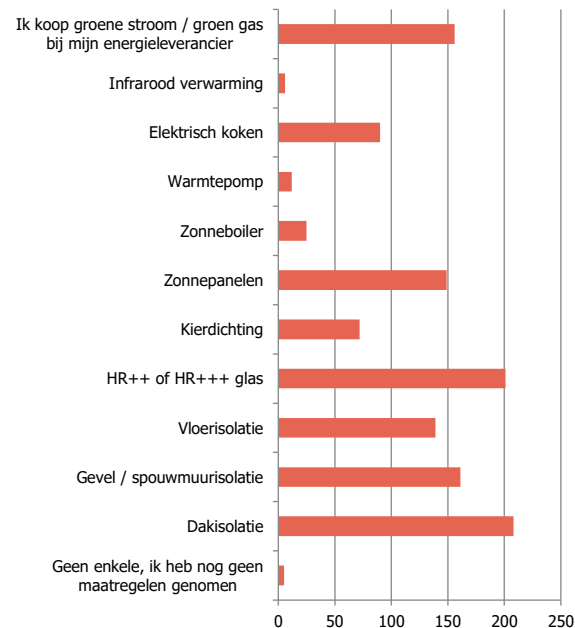
Voor de gehele gemeente geldt dat het grootste gedeelte van de respondenten niet weet of de woning over een energielabel beschikt. Deze vraag is gesteld aan bewoners van zowel koop- als huurwoningen. Als het gaat om dit onderwerp zijn nog stappen te zetten om burgers te informeren over het label. De opgegeven energielabels lopen in een bijna perfecte lijn op van H naar A. Dit patroon is ook terug te vinden voor elk apart woonmilieu: hoe hoger het energielabel, hoe vaker het genoemd is.

Het overgrote deel van de respondenten woont in een koopwoning. Van de respondenten die in een huurwoning wonen, woont het merendeel in een woning van een woningcorporatie. Van de bewoners die al stappen hebben gezet om hun huis te verduurzamen zijn energiebesparende maatregelen en isolering van de woning de populairste ingrepen.

Beschikt uw woning over een energielabel? Zo ja, welke?

Welke duurzame maatregelen zijn op dit moment op uw huis van toepassing?

DUURZAAMHEID

KOOPWONINGEN

Met financiële prikkels verduurzaming stimuleren

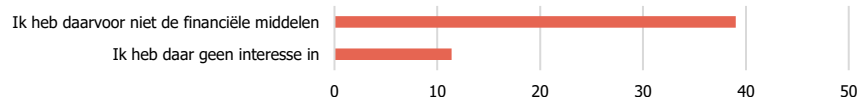
Respondenten die in koopwoningen wonen is gevraagd onder welke voorwaarden ze bereid zijn om (meer) te investeren in het duurzamer maken van hun woning. Wat opvalt is dat de belangrijkste redenen om te kiezen voor investeringen in het duurzamer maken van de woning te maken hebben met geld. Financiële prikkels kunnen dus een belangrijke manier zijn om inwoners van de gemeente te overtuigen hun woning te verduurzamen. Bewoners geven aan dat subsidies, een lagere energierekening of de investering kunnen terugverdienen belangrijke randvoorwaarden zijn om hun huis te laten verduurzamen.

Bij bewoners die niet willen investeren in het verduurzamen van de woning valt ook de financiële reden op. Bewoners geven aan dat ze al genoeg lasten hebben en dat er ook een hypotheek betaald moet worden. Een kleine groep respondenten geeft aan sowieso geen interesse in verduurzaming van de woning te hebben.

Onder welke voorwaarden zou u bereid zijn om (meer) te investeren in het duurzamer maken van uw woning?

Als u niet meer wilt investeren in uw woning, waarom is dat?

DUURZAAMHEID

HUURWONINGEN

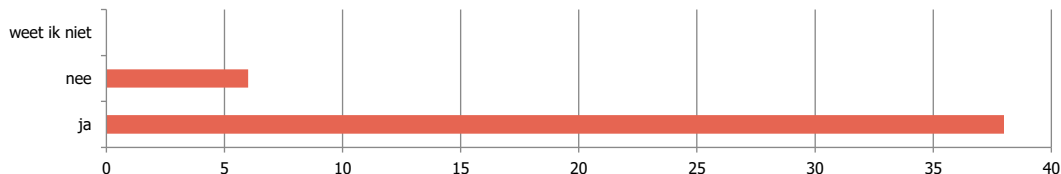
Ruimschoots interesse in energiebesparende maatregelen

Er is ook een aantal vragen gesteld over duurzaamheid aan bewoners van huurwoningen. Het merendeel van deze bewoners geeft aan interesse te hebben als de woning of buurt in aanmerking komt voor energiebesparende maatregelen.

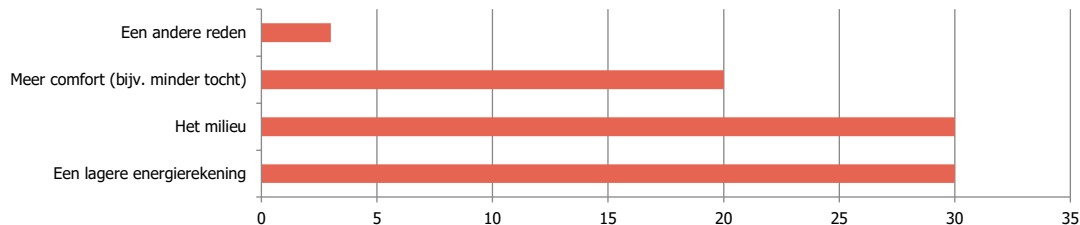
Bewoners die aangeven wel geïnteresseerd te zijn in energiebesparende maatregelen geven aan dat financiën een belangrijke rol spelen in de keuze voor energiebesparende maatregelen. Echter, een steentje bijdragen aan een beter milieu is voor de respondenten even belangrijk. Toegenomen comfort (bijvoorbeeld minder tocht) wordt iets minder vaak genoemd als reden voor actie.

Mensen die niet geïnteresseerd zijn in de energiebesparende maatregelen geven vooral aan dat ze niet geloven in de maatregelen of niet geïnteresseerd zijn in verduurzaming in het algemeen. Sommige huurders zijn daarnaast bang dat de huren na zo'n ingreep omhoog zullen gaan.

Stel: uw woning of buurt kan in aanmerking komen voor energiebesparende maatregelen (bijv. betere isolatie en zonnepanelen). Zou u hier interesse in hebben?

Ja, vanwege:

DUURZAAMHEID

ENERGIELOKET EN NIEUWE WONING

Kansen voor het Energieloket

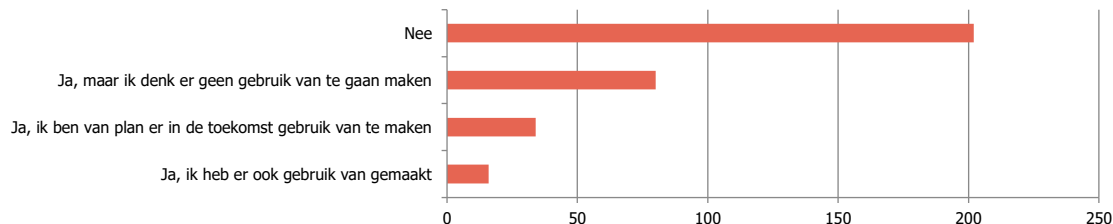
Het overgrote gedeelte van de bewoners in de gemeente is niet bekend met het Energieloket. Van de respondenten die bekend zijn met het loket geeft meer dan de helft aan niet te denken er gebruik van te gaan maken. Ongeveer een kwart van deze groep is van plan er in de toekomst gebruik van te maken. Slechts een klein aantal respondenten heeft daadwerkelijk gebruik gemaakt van het energieloket.

Sommige respondenten gaven aan in huurwoningen te wonen. Zij zijn wel bekend met het energieloket, maar zijn afhankelijk van wat de verhuurder gaat doen.

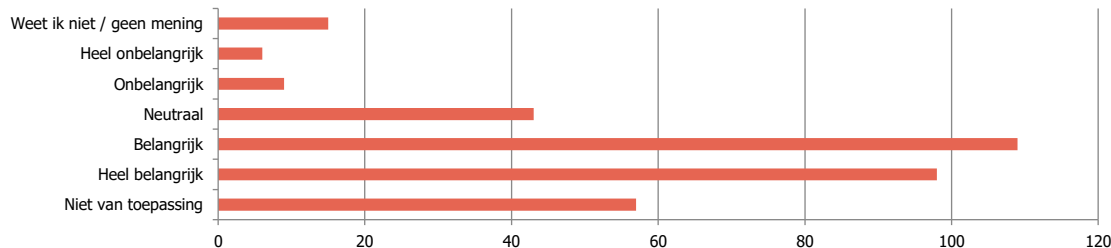
Energiezuinigheid is belangrijke overweging bij kopen woning

Een groot deel van de bewoners van de gemeente geeft aan dat energiezuinigheid van nieuwe woningen (heel) belangrijk is in de overweging om een huis te kopen.

De gemeente Het Hogeland geeft via het Energieloket (dit is een samenwerking van gemeenten) voorlichting én steun aan inwoners voor investeringen in energiebesparende en duurzame maatregelen. Bent u bekend met het Energieloket?

Stel dat u overweegt te verhuizen naar een (andere) koopwoning. Hoe belangrijk is de energiezuinigheid van de nieuwe woning in uw overweging om het huis te kopen?

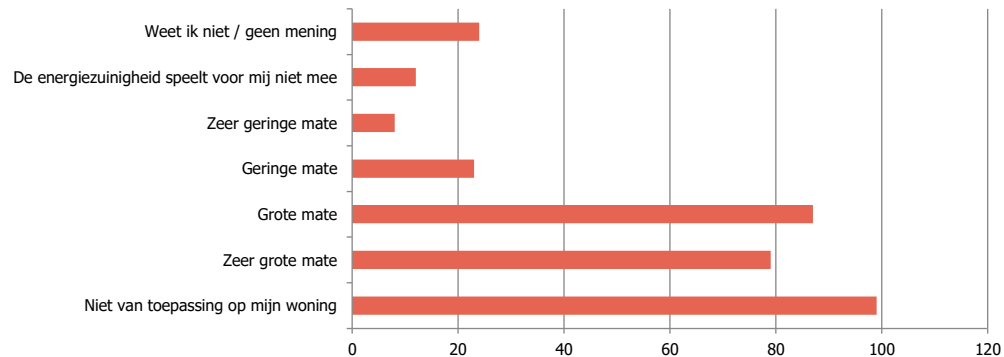
DUURZAAMHEID

VERSTERKING BIJ AARDBEVINGSSCHADE

Energiezuinigheid en aardbevings schade

Ten slotte is aan bewoners gevraagd in welke mate ze rekening houden met energiezuinigheid van de woning bij het herstellen van aardbevings schade. Bij de meeste woningen van respondenten is deze vraag niet van toepassing. Echter, te zien is dat bij de versterking van aardbevings schade energiezuinigheid voor het grootste deel van de respondenten voor (zeer) grote mate belangrijk is.

Als uw woning in aanmerking komt voor versterking in verband met aardbevings schade, in welke mate houdt u dan rekening met energiezuinigheid van de woning bij de versterking?

ANTWOORDEN OP DE KAART

MAPTIONNAIRE

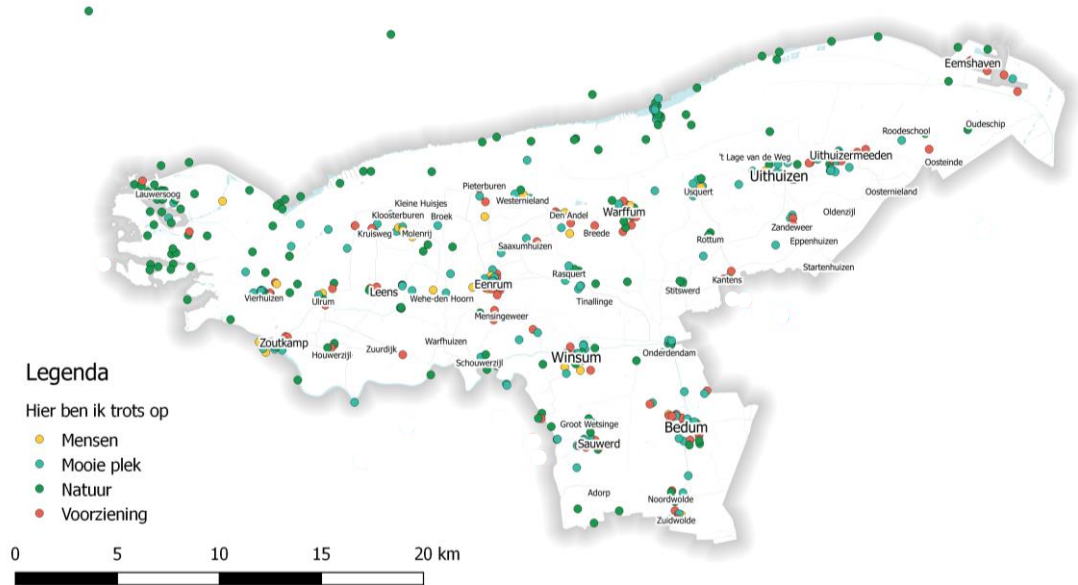
ANTWOORDEN OP DE KAART: TROTS

Maptionnaire: vragen en antwoorden op de kaart

Als laatste onderdeel van de enquête is aan bewoners van de gemeente Het Hogeland gevraagd om op de kaart aan te geven op welke plekken in de gemeente ze trots zijn, waar kansen liggen en waar ze zich zorgen over maken. De resultaten worden op de volgende pagina's inzichtelijk gemaakt via verschillende kaarten. Daarbij valt op dat het positieve overheerst: er zijn meer plekken waar mensen trots op zijn en kansen zien, dan plekken waar mensen zich zorgen over maken zijn op de kaart gemarkeerd.

Waar bewoners trots op zijn: het groen, de mensen, de voorzieningen en mooie plekken in de gemeente

Er is veel om trots op te zijn in de gemeente. Bewoners geven aan dat het heerlijk wonen is in de gemeente vanwege de rust, de ruimte en de gezamenlijke zin. Het trotst zijn bewoners op hun eigen dorpen: "Authentieke en trotse dorpen met karakteristieke kerkjes en boerderijen".

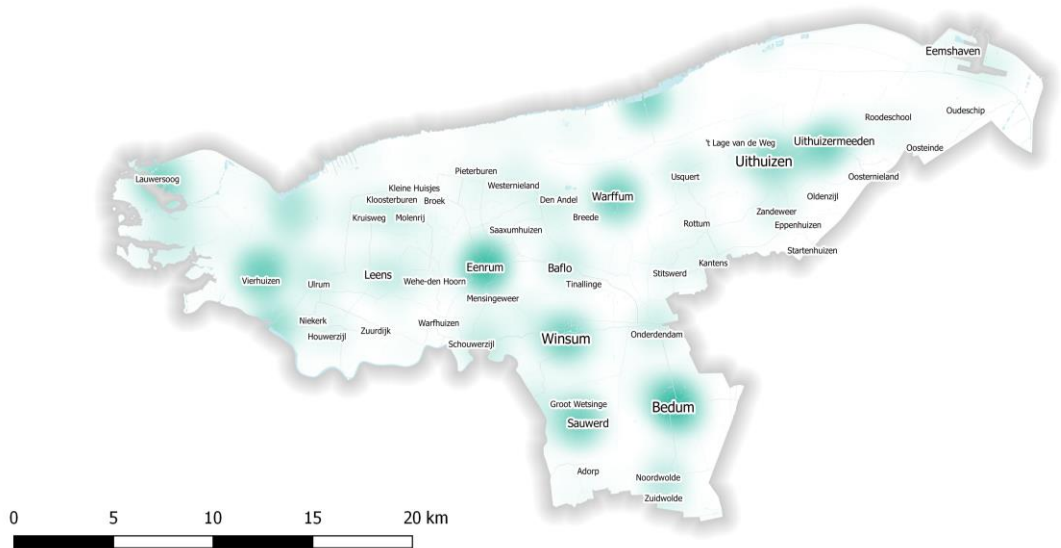

MAPTIONNAIRE

ANTWOORDEN OP DE KAART: TROTS

Deze dorpen worden op hun beurt omringd door groen waar het “heerlijk wandelen, fietsen of paardrijden” is. En de allermooiste natuur is te vinden in het noorden, de plek waar “het strakke, geometrische polderland overgaat in de ruigte van het Wad”.

Op de volgende pagina's wordt verder uiteengezet waar bewoners van de gemeente het meest trots op zijn. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vier categorieën: sommige respondenten geven aan dat ze vooral trots zijn op de gemeenschapszin die aanwezig is in hun omgeving. Dit is op de kaart aangegeven met het label 'mensen'. Ook worden er veel mooie locaties in de gemeente genoemd. Als het om natuur gaat heeft dit het label 'natuur' gekregen. Gaat het om een mooie plek zoals een kerk, een plein of een monument? Dan is het label 'mooie plek' gegeven. Ten slotte zijn veel inwoners van de gemeente trots op voorzieningen in hun omgeving, zoals horeca, buurthuizen of een sportvereniging. Dit is aangegeven met het label 'voorziening'.

Heat Map 'Hier ben ik trots op'

Hoe donkerder de plek op deze kaart, hoe groter de concentratie plekken waar inwoners trots op zijn.

MAPTIONNAIRE

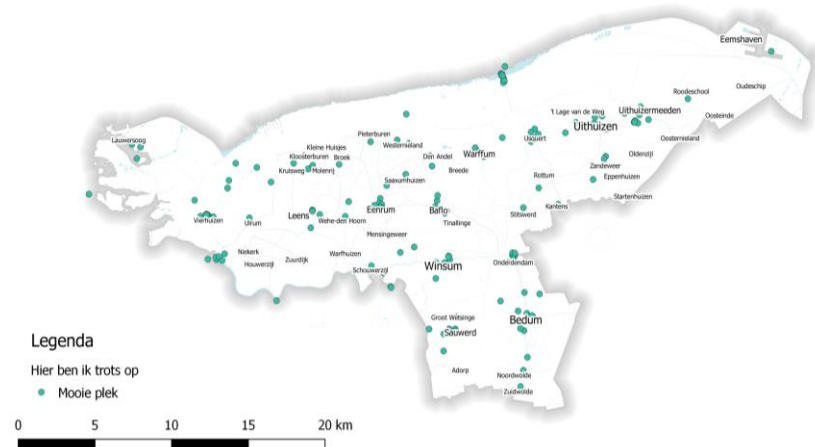
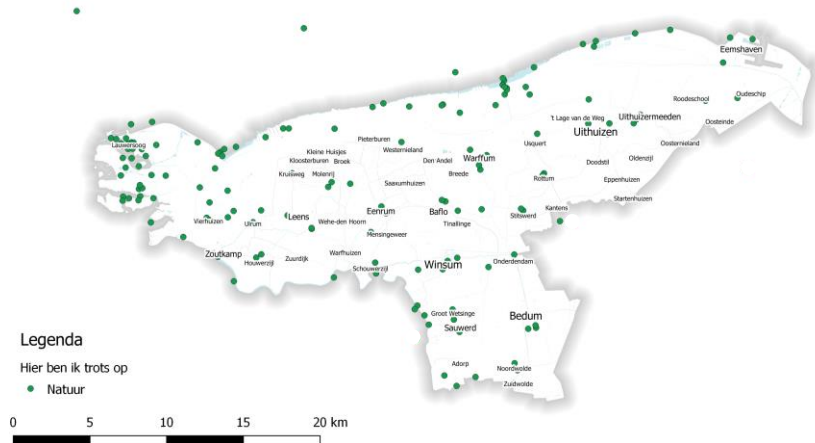
ANTWOORDEN OP DE KAART: TROTS

Trots op het groen

Bewoners zijn trots op het hoogwaardige groen in hun gemeente. Met stip op nummer één staat het Waddengebied: een uniek natuurgebied met een grote biodiversiteit en talloze recreatiemogelijkheden. Opvallend vaak wordt de Kwelderroute bij Noordpolderzijl genoemd als een uniek wandelgebied. Ook het natuurgebied Lauwersmeer wordt genoemd als een plek waar het heerlijk recreëren is in een groene omgeving. Ten slotte prijzen bewoners de schitterende wandel- en fietspaden door het groen van de regio.

Trots op de historische dorpen

Naast de natuur zijn er andere mooie plekken te vinden in de dorpen van de gemeente. Bewoners zijn trots op de cultuurhistorie van het gebied. De Menkemaborg bij Uithuizen en Borg Verhildersum worden vaak genoemd als geroemde gebouwen. Daarnaast zijn er in het gebied meerdere historische dorpjes te vinden met karakteristieke kerkgebouwen en dorpsgezichten.

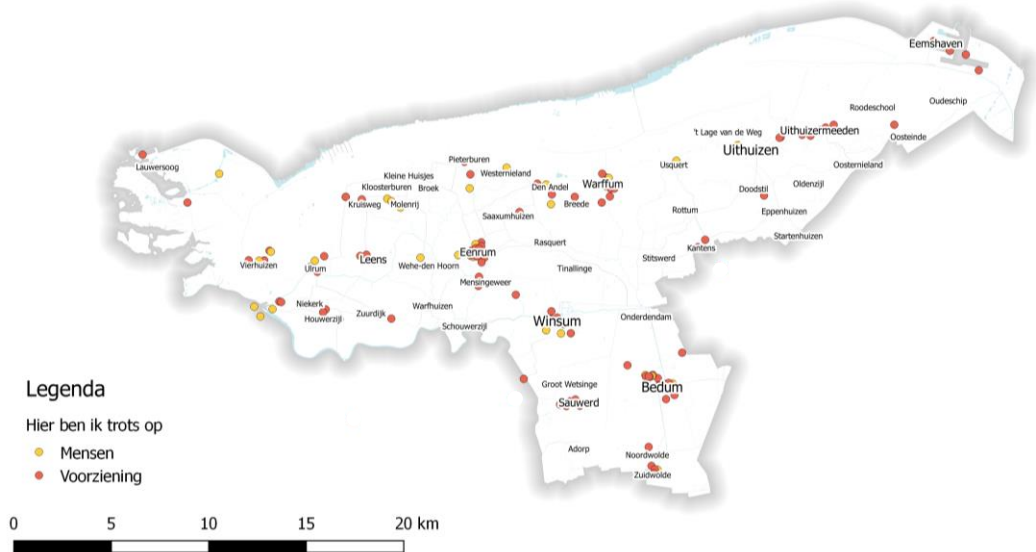

MAPTIONNAIRE

ANTWOORDEN OP DE KAART: TROTS

Trots op mensen en voorzieningen

De kern van de gemeente wordt gevormd door de vele dorpen. Bewoners zijn trots op hun eigen dorp en de gemeenschapszin die daar te vinden is. Bewoners benoemen een bepaalde knusheid in de dorpen en roemen het verenigingsleven. De categorieën 'mensen' en 'voorzieningen' houden dan ook verband met elkaar: door de inzet en toewijding van dorpsbewoners worden belangrijke voorzieningen in de dorpen in stand gehouden. Op deze manieren worden gemeenschapscentra gecreëerd waar sociale banden versterkt kunnen worden en mensen elkaar weten te vinden. Dorpshuizen, kerken en dorpswinkels worden vaak aangewezen als kloppend hart van het dorp en een plek waar inwoners trots op zijn. Ten slotte worden sportverenigingen opvallend vaak genoemd door bewoners van de dorpen als een essentiële factor voor de gemeenschapszin in de dorpen. Hier werden bijvoorbeeld VV Zeester in Zoutkamp en voetbalclub KRC in Kantens genoemd.

MAPTIONNAIRE

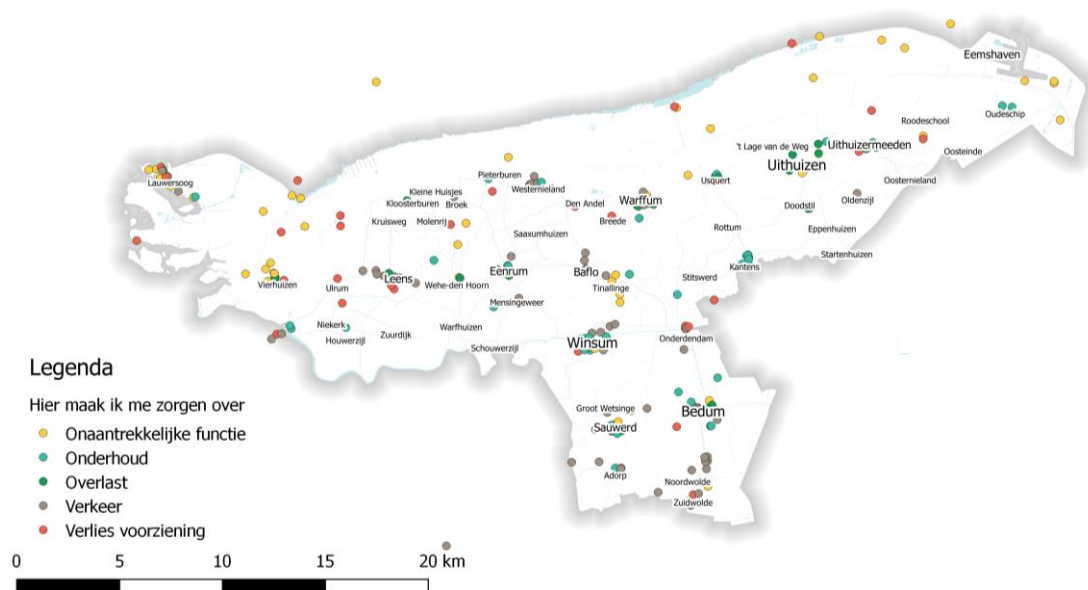
ANTWOORDEN OP DE KAART: ZORGEN

Waar bewoners zich zorgen over maken

Er zijn ook punten waar bewoners van de gemeente zich zorgen over maken. Het gaat hier om ontwikkelingen of functies die het woongenot van de bewoners aantasten of wellicht zouden kunnen gaan aantasten in de toekomst.

Bewoners hebben op de kaart locaties aangewezen die volgens hen aandacht nodig hebben. Het gaat hier om locaties met achterstallig onderhoud of onaantrekkelijke locaties die voor overlast zorgen. Daarnaast vragen bewoners van enkele dorpen aandacht voor het verbeteren van de onveilige verkeerssituatie, vooral veroorzaakt door te hard rijdend verkeer op de N-wegen. Ten slotte vrezen enkele inwoners het verdwijnen van voorzieningen uit het dorp.

Op de volgende pagina's gaan we verder in op de zorgen van de bewoners.

MAPTIONNAIRE

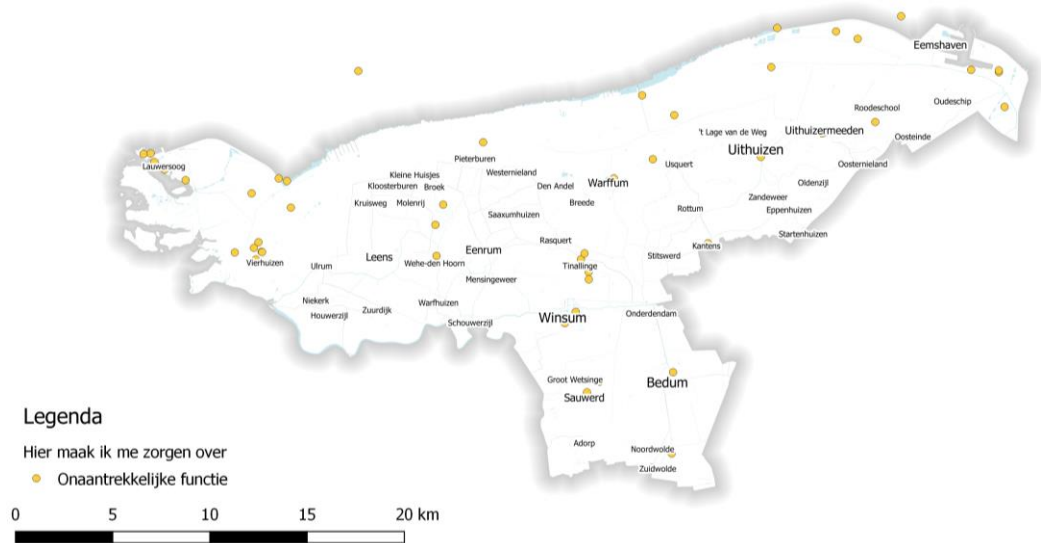
ANTWOORDEN OP DE KAART: ZORGEN

Zorgen over onaantrekkelijke functies

Het valt op dat bewoners van de gemeente vooral twee functies noemen die ze als onaantrekkelijk ervaren.

Ten eerste zijn er de industriële gebouwen, bijvoorbeeld in de Eemshaven. Bewoners spreken van horizonvervuiling, lichtvervuiling en luchtvervuiling, bijvoorbeeld veroorzaakt door de kolencentrale in de Eemshaven. Daarnaast zijn bewoners bang voor een mogelijke plaatsing van windturbines op zee of land. Ook de gasboringen worden door bewoners genoemd als een functie waar ze zich zorgen over maken. Deze bewoners zien de gasboringen het liefst zo snel mogelijk verdwijnen.

Ten tweede benoemen bewoners van de gemeente de grote vee- en landbouwbedrijven als onaantrekkelijke functies in de gemeente. Bewoners hekelen de grote monocultuur die door deze bedrijven ontstaat en vrezen voor het gif en de mest die worden gebruikt. Bewoners benoemen hun zorgen over het effect van dit soort grote bedrijven op mens en natuur.

MAPTIONNAIRE

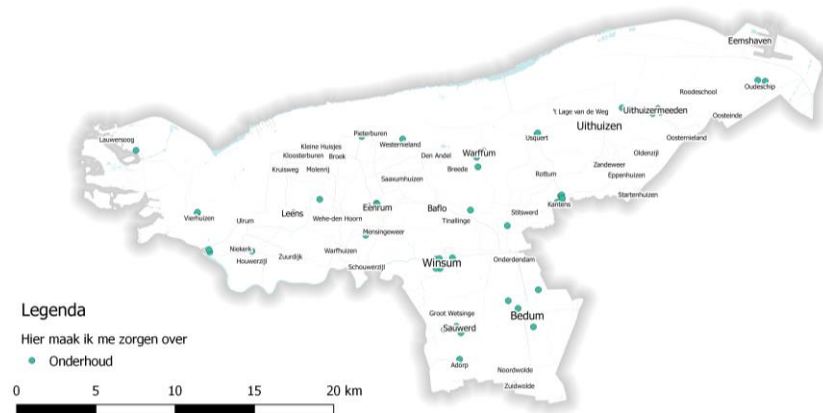
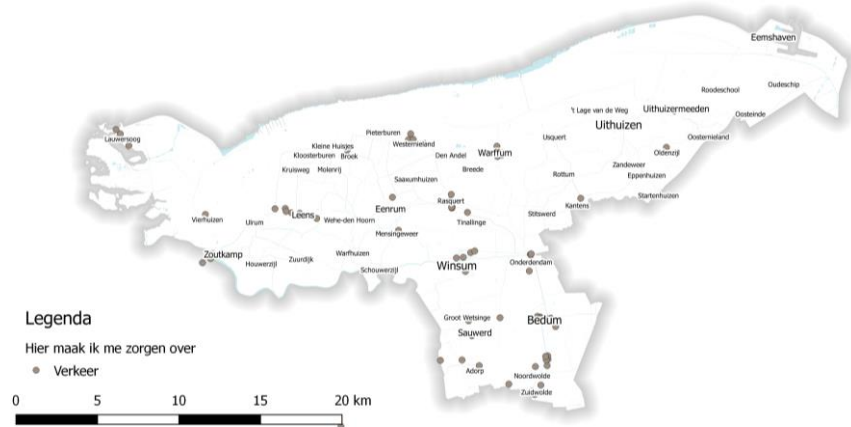
ANTWOORDEN OP DE KAART: ZORGEN

Zorgen over verkeersveiligheid

Zorgen over verkeersveiligheid focussen zich op verschillende onderwerpen. Sommige bewoners benoemen dat er vooral op de N-wegen tussen de dorpen te hard wordt gereden, wat gevaarlijke situaties oplevert. Vooral de N361 in de buurt van Leens wordt opvallend vaak genoemd. Er zijn aanpassingen aan deze weg gedaan, maar volgens bewoners is de situatie alleen maar onduidelijker geworden en is de situatie nog steeds erg gevaarlijk. In de dorpskernen zelf bestaan zorgen over zwaar landbouwverkeer en vrachtverkeer dat door de dorpen rijdt.

Zorgen over achterstallig onderhoud

Zorgen over achterstallig onderhoud komen voor in verschillende plaatsen in de gemeente. De aard van dit achterstallig onderhoud verschilt per situatie. In sommige gevallen gaat het om achterstallig onderhoud van de openbare ruimte of groenvoorziening. In andere gevallen gaat het om verpauperde gebouwen, bijvoorbeeld door leegstand.

MAPTIONNAIRE

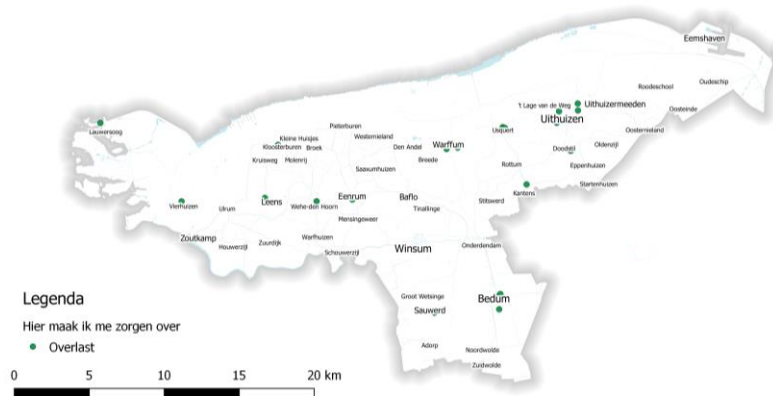
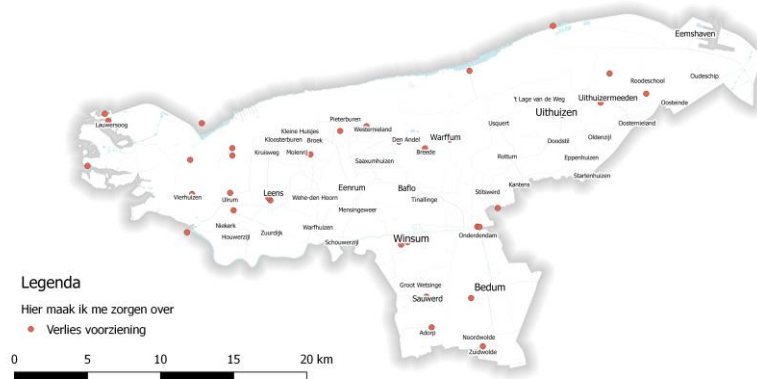
ANTWOORDEN OP DE KAART: ZORGEN

Zorgen over verlies van voorzieningen

Vooral in de woondorpen en centrumdorpen in het noorden van de gemeente heersen zorgen over het mogelijke verlies van voorzieningen. Hier gaat het bijvoorbeeld om de zorg dat een school, sportcentrum of winkel verdwijnt. In de kleinere woonplaatsen is men bang dat de nadruk teveel komt te liggen op de grotere woonplaatsen van de gemeente (Bedum, Winsum en Uithuizen). Men vreest dat steeds meer voorzieningen in deze grotere plaatsen gecentreerd zullen worden en dus zullen verdwijnen uit de kleinere plaatsen. Ook diensten van de gemeente worden hierbij genoemd.

Zorgen over overlast

Ten slotte gaf een aantal respondenten op de kaart aan dat ze drugsoverlast ervaren in de gemeente. Een aantal locaties is aangemerkt als plek waar drugs worden gebruikt. Daarnaast zijn een aantal locaties aangemerkt waar bewoners overlast ervaren van mensen die zijn ingetrokken in verpauperde woningen.

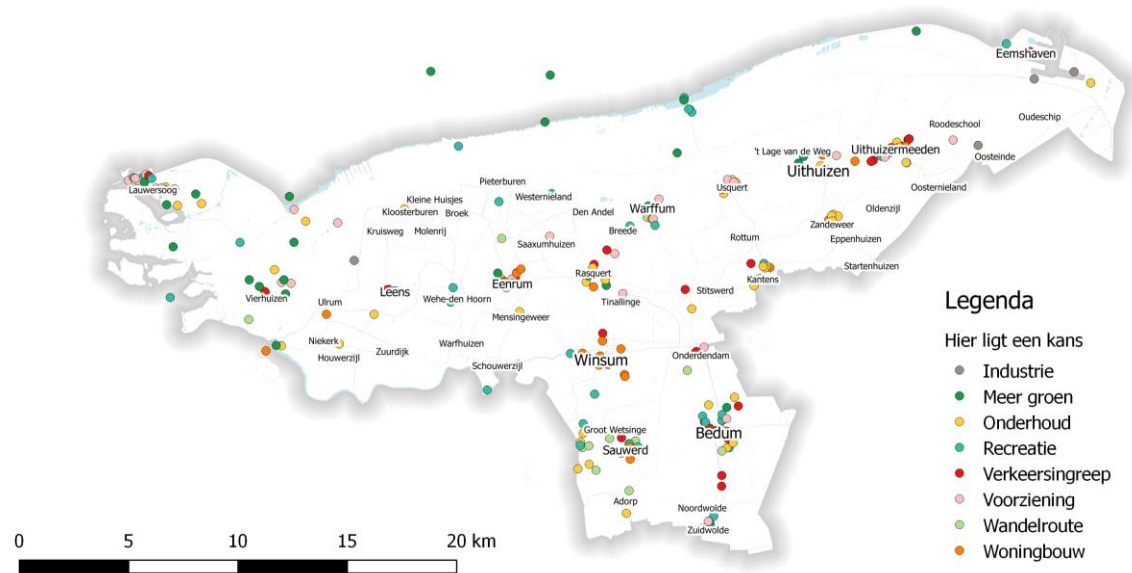

MAPTIONNAIRE

ANTWOORDEN OP DE KAART: KANSEN

Kansen genoeg!

Bewoners uit de gehele gemeente hebben op de kaart locaties aangegeven waar kansen liggen. De meeste ideeën richten zich op de dorpen in de gemeente. Het gaat om een grote variatie aan onderwerpen, van wonen tot werken en van recreatie tot natuur.

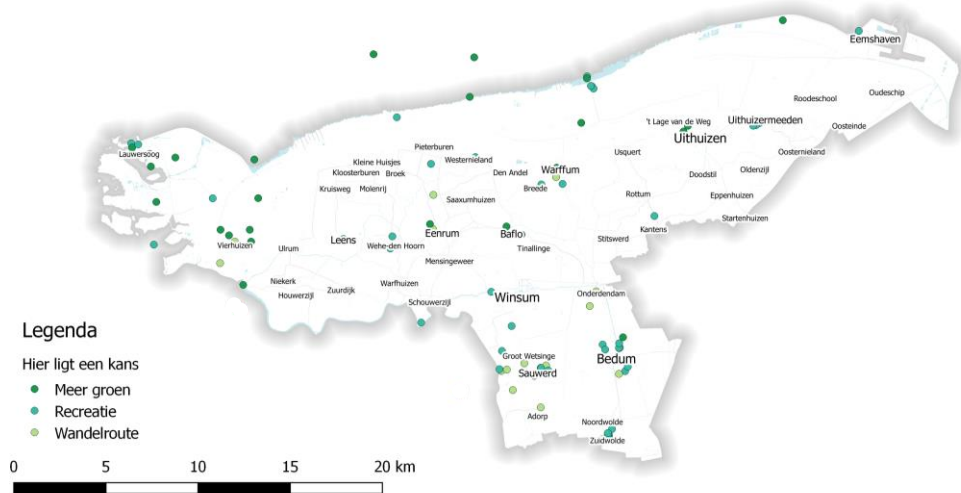
MAPTIONNAIRE

ANTWOORDEN OP DE KAART: KANSEN

Kansen voor natuur en recreatie

Bewoners van Het Hogeland zijn trots op de aanwezige natuur in hun gemeente. Een deel van de respondenten geeft aan dat teveel inzetten op toerisme niet gewenst is. Kleinschaligheid en de natuur met rust laten worden vaak genoemd als aanpak van mooie natuur op het Wad en bij het Lauwersmeer. Het kustgebied van Noord-Groningen is uniek. Bewoners vragen de ruimtelijke kwaliteit hier te bewaken en te stimuleren. Als het gaat om de landbouwgrond in de gemeente willen bewoners meer milieuvriendelijk beheer.

Toch zijn er ook plekken waar kansen zijn voor uitbreiding van de recreatiemogelijkheden. Zo kan er gedacht worden aan strandjes aan het Wad of langs de waterwegen. Ook kunnen de voorzieningen voor dagtoeristen (bijvoorbeeld informatieborden of routewijzers) worden verbeterd. Opvallend vaak geven bewoners aan dat er behoefte is aan meer wandel- en ruiterpaden in het groen rondom de dorpen. Op de kaart is zichtbaar dat deze wens vooral is genoemd in de omgeving van Sauwerd en Eenrum.

MAPTIONNAIRE

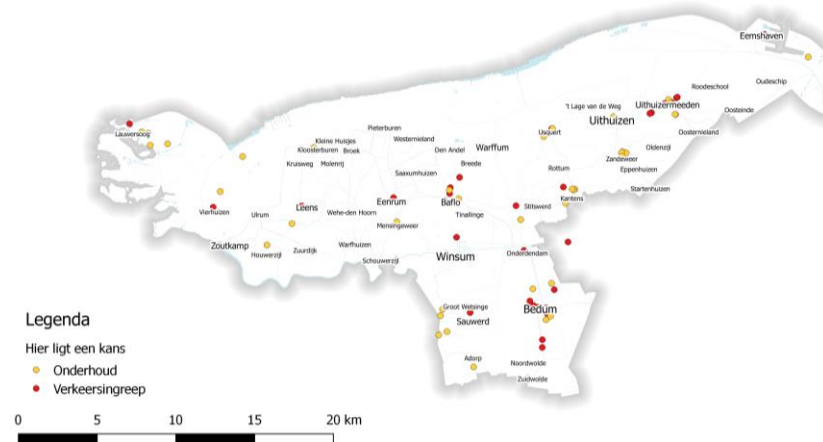
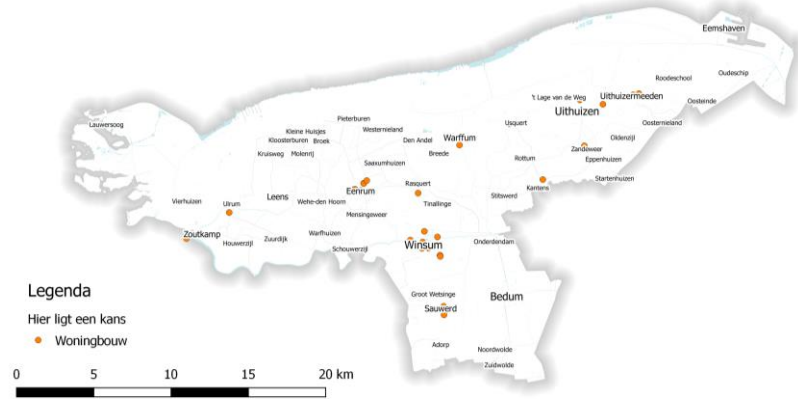
ANTWOORDEN OP DE KAART: KANSEN

Kansen voor woningbouw

Op een aantal locaties hebben bewoners kansrijke locaties aangewezen voor woningbouw. Mogelijke woningbouwlocaties zijn voornamelijk aangewezen in Winsum, Eenrum en Uithuizen. De twee doelgroepen die het vaakst worden genoemd voor deze mogelijke nieuwbouw zijn starters en ouderen.

Kansen voor verkeer en onderhoud

Bewoners komen met tal aan ideeën voor het opknappen van verpauperde panden en infrastructuur in de gemeente. Het gaat hier om het tegengaan van verloedering van de openbare ruimte, bijvoorbeeld door het beter wieden van onkruid op de trottoirs. Daarnaast hebben bewoners ideeën om wijken autoluw te maken, veiligere fietspaden toe te voegen en om straten te herinrichten.

MAPTIONNAIRE

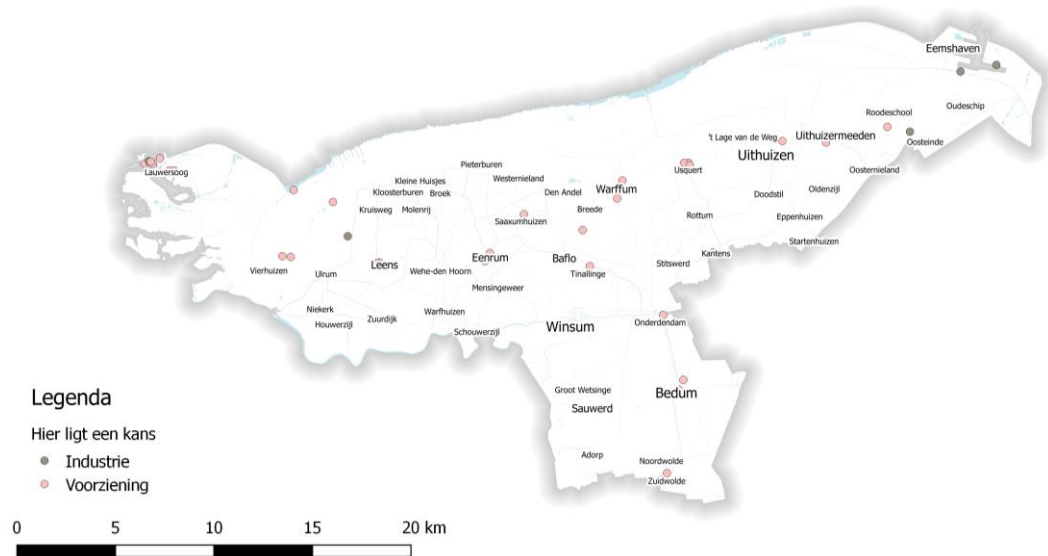
ANTWOORDEN OP DE KAART: KANSEN

Kansen voor voorzieningen en industrie

Een aantal bewoners heeft ideeën om de industrie in de gemeente uit te breiden. Bewoners zien kansen om van de Eemshaven een groot duurzaam energiepark te maken. Bewoners noemen het sluiten van de kolencentrale in de haven en het bouwen van een waterstofcentrale als opties.

Daarnaast zien bewoners kansen voor verschillende nieuwe voorzieningen in de dorpen van de gemeente. Bewoners geven aan dat ondernemersverenigingen en dorpsverenigingen vaak mooie plannen hebben om het voortbestaan van voorzieningen zoals winkels of een dorpshuis te garanderen, maar dat er steun nodig is van de gemeente om de plannen door te zetten.

Bewoners vragen aandacht voor leegstaande panden in de gemeente, bijvoorbeeld in het winkelcentrum van Leens en Eenrum.

BIJLAGE

MAPTIONNAIRE

BIJLAGE A | RESPONS NAAR WOONMILIEU EN GEBIED

WOONMILIEU	AANTAL RESPONDENTEN
Woondorp	273
Centrumdorp	111
Regionaal Centrum	187
Totaal	571

GEBIED	AANTAL RESPONDENTEN
Zuidelijk deel	218
Noordelijk deel	353
Totaal	571

GEBIED EN WOONMILIEU	AANTAL RESPONDENTEN
Woondorp & zuidelijk deel	62
Centrumdorp & zuidelijk deel	16
Regionaal Centrum & zuidelijk deel	140
Woondorp & noordelijk deel	211
Centrumdorp & noordelijk deel	95
Regionaal Centrum & noordelijk deel	47
Totaal	571

MAPTIONNAIRE

BIJLAGE B | RESPONS NAAR WOONPLAATS

WOONPLAATS	AANTAL RESPONDENTEN
Adorp	5
Baflo	16
Bedum	92
Broek	1
Den Andel	2
Doodstil	1
Eenrum	32
Houwerzijl	1
Kantens	7
Klein Garnwerd	1
Kloosterburen	11
Kruisweg	5
Lauwersoog	41
Leens	10
Mensingeweer	3

WOONPLAATS	AANTAL RESPONDENTEN
Molenrij	4
Noordwolde	3
Oldenzijl	2
Onderdendam	5
Oosternieland	1
Oudeschip	5
Pieterburen	2
Rasquert	1
Roodeschool	4
Rottum	4
Saaxumhuizen	5
Sauwerd	18
Schouwerzijl	2
't Lage van de Weg	1
Tinallinge	3

WOONPLAATS	AANTAL RESPONDENTEN
Uithuizen	47
Uithuizermeeden	30
Ulrum	6
Usquert	19
Vierhuizen	30
Warffum	40
Warfhuizen	1
Wehe-den Hoorn	11
Westernieland	2
Winsum	48
Zandeweer	9
Zoutkamp	15
Zuidwolde	24
Zuurdijk	1

Uitkomsten Maptionnaire Het Hogeland

Hoe kijken inwoners naar wonen en leefbaarheid in de gemeente?

OPGESTELD DOOR

KAW architecten en adviseurs

AUTEURS

Rixt Bijker
Maurits Paauwe

STATUS

Definitief

DATUM

November 2020

KAW

Groningen Kattenhage 1 9712 JE GRONINGEN | Postbus 1527 9701 BM GRONINGEN
Rotterdam Pelgrimsstraat 1 3029 BH ROTTERDAM
Eindhoven Rechtestraat 59c 5611 GN EINDHOVEN

www.kaw.nl +31 88 529 0000 | info@kaw.nl

Koöperatieve
Architekten
Werkplaats